

З історії ультрамонтанства в Галичині: роль Інсбруцького університету у формуванні ідей і поглядів о. Онуфрія Волянського

На основі епістолярної і публіцистичної спадщини о. Онуфрія Волянського і на прикладі його біографії розглянуто один з головних шляхів поширення ідей ультрамонтанства в середовищі греко-католицького духовенства Галичини – навчання на теологічному факультеті Інсбруцького університету. Приклад особистих вражень і переживань Волянського, консервативний і ультрамонтанський характер цього факультету, підбір викладацьких кадрів і навчальна програма, співставлення листів Волянського і його статей вказують на ключову роль студій в Інсбруку для утвердження в нього ультрамонтанського світогляду. Водночас аналіз даної теми показав і нездоланні перепони, які зумовили неуспіх ультрамонтанства як серед українського, так і польського духовенства краю. Окремим аспектом досліджуваної теми є роль митрополита Андрея (Шептицького) в поширенні цієї ідейної течії серед українських студентів-теологів, зокрема й Онуфрія Волянського.

Ключові слова: о. Онуфрій Волянський (1880–1911), університет в Інсбруку, ультрамонтанство

Ультрамонтанство було помітним явищем в інтелектуальній історії Європи XIX – початку XX ст. Сформувавшись як реакція на виклики секулярних і часто виразно антицерковних ідей Просвітництва, ця ідейна течія виникла на двох основах. Першою були ідеї французьких католицьких мислителів доби Реставрації – Фелісите Ламенне, Шарля Монталамбера, Жана-Батіста Лакордера, а також Луї Вейо, які ставили за мету подолати інструментальне використання церкви державою, запроваджене Конкордатом Наполеона I 1801 р. [1, s. 101–102]. Другим підґрунтям ультрамонтанства стали спроби вирішення проблем, що постали перед Католицькою церквою в середині XIX ст. – ширення соціалістичних і ліберальних ідей, криза і демонтаж світської влади Папи. Проголошення догмату про непомильність Папи на I Ватиканському соборі (1869–1870) і Силлабус Пія IX (список засуджуваних Католицькою церквою вчень і принципів, 1864 р.) остаточно сформували засадничі принципи ультрамонтанської ідеї: централізація католицької ієрархії довкола Риму, зміцнення ролі Папи аж до ототожнення його з цілою Церквою [2, s. 103–104]. Іншим вкрай важливим елементом ультрамонтанства був його наднаціональний характер, коли інтереси Церкви і Папи мали вищий пріоритет, аніж політичні й культурні проблеми окремих національностей. Ця риса була однією з головних мішеней для атак противників ультрамонтанства, зокрема в Галичині [1; 3].

Актуальність дослідження. Попри свій українний географічний і економічний статус у межах монархії Габсбургів, Галичина також відчувала вплив головних

інтелектуальних дискусій доби. Ультрамонтанство на початку ХХ ст. – у часі навчання і публіцистичної діяльності о. Волянського – не було новим явищем в ідейному кліматі Галичини. Доволі значного поширення ця ідея набула в польському суспільстві краю після поразки Січневого повстання 1863 р., насамперед стараннями монахів ордену Змартвихвстанців [4, s. 49–50]. Ультрамонтани на чолі з о. З. Гольяном активно полемізували як з демократичними, так і консервативними польськими середовищами Галичини, відстоюючи власні ідеї, зокрема про те, що справжній поляк має бути винятково католиком, оскільки католицизм є єдиною істинною вірою [1, s. 106–111]. Попри свою активність у 1860–1870-х рр., ультрамонтани втрачали позиції серед польського суспільства Галичини через уже згадану індиферентність щодо національного питання і більшу зацікавленість проблемами італійської політики щодо Ватикану, ніж Галичини [1, s. 109]. З цих же причин важко було розраховувати на популярність ультрамонтанства в українському суспільстві краю і поміж греко-католицьким духовенством, сильно ангажованим до українського культурного і політичного руху. Втім, тенденції, що охопили Католицьку церкву в другій половині ХІХ ст. – ширення ультрамонтанських ідей, до яких на початку ХХ ст. додалася також боротьба між модерністами й антимодерністами – не могли повністю оминати її складову частину – Греко-католицьку церкву (ГКЦ). На думку польського дослідника Анджея Земби, великий вплив ультрамонтанські ідеї мали на Софію з Фредрів Шептицьку і відіграли важливу роль при вихованні і формуванні світогляду її сина – майбутнього митрополита Андрея (Шептицького), що згодом проявилось і у практичній діяльності владики [4]. Ультрамонтанство мало прояви не лише серед найвищих ієрархів ГКЦ, але і серед священства. Прикладом цього є ідеї, активно пропаговані о. Онуфрієм Волянським.

Мета дослідження. На основі неопублікованих архівних матеріалів і в контексті загальної ідейної атмосфери кінця ХІХ – початку ХХ ст. проаналізувати вплив навчання в Інсбруку на формування й еволюцію ідейно-світоглядних засад о. Онуфрія Волянського і, зокрема, на його публіцистику, що була помітним явищем у тогочасній полеміці в галицькій українській пресі.

Найважливішим джерелом при дослідженні обраної теми є листи Волянського до митрополита Шептицького, що зберігаються у фонді владики у Центральному державному історичному архіві України у Львові. Вони охоплюють період від початку навчання Волянського в Інсбруку і до його смерті. Найбільшу за обсягом частину листів складають написані в часі побуту в тірольському місті. У них автор відображає свої враження від навчального закладу, викладацького складу, духовної атмосфери – ту інформацію, що дає змогу простежити безпосередні й опосередковані впливи ідейної атмосфери теологічного факультету університету в Інсбруку на молодого студента. Важливим джерелом є публіцистика Волянського, насамперед його текст, присвячений захисту теологічного факультету від нападів українського націонал-демократичного часопису “Діло” [5]. В історіографії постать о. Волянського залишається фактично невідомою. До ґрунтового аналізу

публіцистика Волянського і його поглядів вдавався наразі лише автор нинішнього тексту як у монографічному дослідженні (в контексті загального розгляду українських консервативних середовищ у тогочасній Галичині), так і невеликих розвідках [6; 7; 8]. Інші згадки про нього мають епізодичний характер [9; 10].

Наукова новизна статті складається з двох аспектів. По-перше, раніше не здійснювалися спроби простежити формування й розвиток світогляду о. Волянського, зокрема під час його побуту в Тіролі. Без розгляду цього етапу його життя неможливо відтворити цілісну картину як біографії, так і його інтелектуального образу. По-друге, тема ультрамонтанства та українських проявів цього ідейного феномену також залишаються суттєвою “білою плямою” в українській історіографії, зменшенню якої може посприяти даний текст.

Онуфрій Волянський народився 2 квітня 1880 р. у Дрогобичі в родині міщанина Йосифа Волянського. Середню освіту здобував у Дрогобицькій гімназії ім. Франца Йосифа, тоді (у 1901 р.) вступив до Греко-католицької духовної семінарії у Львові. Протягом навчання в семінарії брав участь у роботі Літературно-наукового товариства, а з червня 1904 до березня 1905 р. очолював його – спочатку на тимчасовій, згодом на постійній основі [11, арк. 81–82, 87 зв.]. Свою діяльність він спрямував на активізацію роботи товариства, упорядкування його організаційної структури і діловодства. Зокрема, було змінено статут [11, арк. 82–83 зв.]. Така діяльність на чолі Літературно-наукового товариства, а згодом і на посаді префекта студій, дає підстави вважати Онуфрія Волянського одним із когорти молодих реформаторів семінарії, на чолі яких стояв о. Йосиф Боцян [9]. У 1905–1908 рр. Волянський навчався на теологічному факультеті університету в Інсбруку. Повернувшись до Львова, від жовтня 1908 до жовтня 1909 р. він був редактором церковно-суспільного часопису “Нива”. З осені 1909 р. Волянський продовжив студії – цього разу у Відні, а для забезпечення матеріальних умов і набуття душпастирської практики отримав посаду сотрудника при віденській церкві Св. Варвари [12, арк. 76]. Під час побуту в столиці монархії влітку 1910 р. у нього було констатовано туберкульоз, від якого в червні наступного року він помер. Як писав часопис “Нива”, поховання у Дрогобичі відбулося при “величезнім здвизі народа” [13]. В останній рік життя Волянський також обіймав посаду префекта студій у львівській духовній семінарії, втім ця формальна посада була жестом доброї волі митрополита Андрея (Шептицького) і мала забезпечувати витрати на лікування отця [12, арк. 87–87 зв.].

Попри народження у Дрогобичі, непересічну роль у житті Волянського відіграв Львів. Він був місцем його семінарських студій і, що важливіше, редакторської і публіцистичної праці. В ідейних дискусіях, що точилися в українському суспільстві Галичини на початку ХХ ст. і зосереджувалися насамперед на шпальтах львівських часописів (“Діло”, русофільський “Галичанин”, християнсько-суспільний “Руслан”, пов’язана з греко-католицьким духовенством “Нива” та ін.) Волянський був не останньою постаттю. Його статті привертали увагу і провокували полеміку. Як він сам зазначав у листі до митрополита

Андрея, за відстоювання консервативних і ультрамонтанських ідей він отримав від “Діла” звання “головного публіциста та агітатора чорної інтернаціоналки” [12, арк. 51] (так у “Ділі” називали ультрамонтанство).

Ключову роль у формуванні поглядів Волянського відіграло його перебування протягом трьох років у конвікті при теологічному факультеті Інсбруцького університету. Факт вислання успішного з точки зору оцінок слухача духовної семінарії у Львові до цього навчального закладу може свідчити про інтелектуальний потенціал молодого священника. На початку ХХ ст., насамперед завдяки ініціативі митрополита Андрея (Шептицького), найкращих студентів семінарії скеровували на студії до європейських університетів [14, с. 168], і найчастіше саме до Інсбрука. Зокрема, тут навчався майбутній перший єпископ ГКЦ у Канаді Микита (Будка) [15, с. 360]. Загалом, цей факультет мав міжнародний характер [5; 12, арк. 50].

Теологічний факультет в Інсбруку славився в тогочасній Європі одним з найконсервативніших у теологічних справах, що робило його частою ціллю для атак ліберальної преси і модерністів з середовища Католицької церкви [3; 5]. Волянський пояснював консервативність інсбруцьких теологів їхнім акцентом на догматиці і схоластиці, що було наслідком наближеності до інтелектуальних тенденцій італійських католиків і впливу єзуїтів, які склали кістяк викладацького складу факультету і утримували при ньому конвікт як приватний інститут [5]. Зосередження на означених вище галузях християнського вчення показує й перелік предметів, які Волянський вивчав у Інсбруку [12, арк. 1] – тут домінує курс догматики, стандартна тривалість якого складала 4 роки з обов’язковим іспитом [12, арк. 32 зв.]. Цікавою є незвичність навчальної програми в Інсбруку, що насамперед стосувалося догматики і біблійних студій. Останні, за словами Волянського, були для нього зовсім новим і незаниманим до цього простором [12, арк. 24–24 зв.]. Це свідчить про відмінності, що існували між підготовкою майбутніх священників у Львові й Інсбруку.

Дуже важливим моментом для формування світогляду молодого студента стала загальна атмосфера, що панувала в конвікті. Волянський наголошує на велику роль молитов і богослужінь у щоденному розпорядку і нотує зміни у власній свідомості спричинені цим: “З початку ... видавалося мені по часті невідповідним перериване праці молитвою, духовним читанем ... релігійними практиками. Тепер однак пізнаю, як хибний і невмісний такий погляд, пізнаю, як глибоко психологічно узгоджено є ведення життя в конвікті. Приходжу до переконання, що внутрішньо уgruntоване життя духовне є для сьвященика не чимсь пожаданим, але прямо кінцевим” [12, арк. 4 зв.–5]. Із цього випливало переконання Волянського про хибність акцентування виключно на науці самій в собі, натомість вона мала бути зброєю у боротьбі за християнські ідеали у їхньому католицькому трактуванні [12, арк. 5–5 зв.]. Ця думка, засвоєна вже у перші місяці навчання в Інсбруку, у подальшому стала однією з головних тез публіцистики Волянського.

В одному з листів до Андрея (Шептицького) Волянський пише про цикл лекцій німецького соціолога о. Коха про соціальну діяльність священників, які

викликали його зацікавлення з огляду на слабкий, на думку Волянського, розвиток цього аспекту серед греко-католицького духовенства. Такому становищу він протиставляв активну соціально-апологетичну діяльність і організованість католиків у Німеччині [12, арк. 50 зв.]. Інтерес Волянського у даному питанні не обмежився цими заувагами. Через десять місяців після написання наведеного листа, восени 1908 р., він, перебуваючи на посаді сотрудирика парафії в Бортниках, виступив на соборчику ходорівського деканату з рефератом “Апольгетично-соціальна діяльність руского душпастира в наших часах”. Головною ідеєю Волянського була активізація, оптимізація й упорядкування діяльності парафіяльного духовенства, що мало забезпечити якісний і міцний фундамент для збереження кліром своєї ваги в суспільстві. Свідченням впливу лекцій о. Коха є покликання Волянського у своєму рефераті саме на приклад консолідації духовенства і віруючих за умов сильного секуляризаційного тиску в Німеччині [16, с. 4]. Відтак наріжним каменем його програми стало зміцнення дисципліни в лавах парохів. Першочерговою метою було припинення виступів священників проти ієрархів, цих “прикрих дисонансів” [17] у межах ГКЦ.

Іншим суттєвим аспектом подолання внутрішніх непорозумінь мало стати обмеження “партійності” духовенства. Саме міжфракційні чвари всередині нього часто надавали розголосу внутрішнім проблемам Церкви і грали на руку конкуруючим щодо неї середовищам. Волянський закликав ставити на перший план церковні, а не партійні інтереси, наголошував на потребі єднання духовенства без огляду на політичну позицію [16, с. 8]. Задля уникнення міжпартійних чвар серед духовенства Волянський пропонував змістити акценти в діяльності парохів – з політики на соціально-економічні питання [16, с. 9].

В рефераті він наголошував на питанні самоосвіти кліру. У власній публіцистиці Волянський неодноразово наводив приклади праць європейських вчених з різної тематики, аналізував їх. Особливо він наголошував на важливості ознайомлення з теоретичними студіями з соціальних питань, апологетичними працями [16, с. 10], а також на важливості ознайомлення греко-католицьких священників з основними тенденціями і проявами як церковного, так і антицерковного руху задля збагачення досвідом кліру інших країн [16, с. 5].

Реферат Волянського заслуговує стільки уваги не лише через те, що це його єдина окрема публікація і навіть не через її наочність для загального аналізу ідей публіциста. Для нашого дослідження найважливішою є розвідка Волянського про соціально-апологетичну діяльність кліру, з огляду на демонстрацію ультрамонтанського світогляду автора і роль впливів теологічного факультету Інсбруцького університету. Окрім вже згаданого прикладу лекцій про соціальну активність німецького духовенства, у цьому тексті виразно простежуються ще два ключові аспекти ультрамонтанства – необхідність жорсткої дисципліни й субординації всередині ієрархії та другоплановість національно-політичних аспектів у порівнянні з інтересом Церкви. Власну незацікавленість перебігом політичних і національних процесів у Галичині Волянський демонстрував

як у приватному листуванні [12, арк. 63 зв.], так і в статтях. Відповідаючи на критику “Ділом” теологічного факультету Інсбруцького університету як місця навчання майбутніх українських студентів через консервативність інституції і некорисність таких студій для національної української культури, Волянський писав: “Чи інсбруцькі студії корисні будуть нашій національній культурі, се річ підрядна, бо головно ходить о те, чи вони корисні для інтересу католическої церкви, а про те рішає найліпше наша церковна ієрархія, а не редактори «Діла»” [5]. Наведена цитата є більш ніж вагомим аргументом на користь тези про ультрамонтанський світогляд о. Волянського і ключову роль інсбруцьких студій у його формуванні.

Ідеї Волянського про необхідність сильнішої дисципліни кліру і подолання партійних незгод перегукуються з аналогічними ідеями митрополита Андрея (Шептицького), за які він, зокрема, був активно атакований націонал-демократичною пресою аж до звинувачень у “валленродизмі” з боку головного редактора “Діла” Лонгина Цегельського [18]. Врахування контексту ідей митрополита при дослідженні світогляду о. Волянського і його навчання в конвікті є важливими з огляду на роль Андрея (Шептицького), яку він відігравав для направлених ним до Інсбрука слухачів львівської духовної семінарії. У листах до митрополита Волянський згадує особисті візити владики до Інсбрука і його спільні та приватні розмови із студентами-українцями. Як впливає із слів отця, у цих розмовах Андрей (Шептицький) намагався пояснити слухачам своє бачення завдань і перспектив розвитку очолюваної ним Церкви [12, арк. 10–10 зв.]. При цьому автор листа згадує про “святі права Христа і Католическої Церкви” як їхній (слухачів) ідеал, але не пише жодного слова про національні українські справи [12, арк. 10 зв.].

Особисті відвідини митрополитом українських студентів теологічного факультету справляли враження не лише на них самих, а й на студентів інших національностей [12, арк. 16 зв.]. Водночас Андрей (Шептицький) допомагав українцям, у тому числі й фінансово, фактично забезпечуючи їхнє перебування в Інсбруку, зокрема і Волянського. Така батьківська опіка, яку неодноразово відзначали у колективних листах (писаних рукою Волянського) до владики українські слухачі теологічного факультету [12, арк. 8–9], у поєднанні з описаними вище бесідами, творили в молодих духівників персональну відданість митрополиту і його ідеям: “Найгарячішим моїм бажанєм було, а тим більше буде оказувати ся достойним того довір’я, а в міру своїх сил, спосібностей і знаня приложити зі своєї сторони цеголку до тої величавої будови, яку Ексцеленція задумують взнести на нашім церковнім ґрунті. Потреби нашої Церкви і нашого часу, як се справедливо Ексцеленція замітили в Їх листі, суть так великі і пекучі, що заспокоїти їх можна лиш при помочи особливої Божої ласки, злученя всіх наших сил в один центр і непохитного опертя ся о архієрейський авторитет Ексцеленції... Чую потребу виляти ся перед Ексцеленцією, яко найлучшим моїм батьком і покровителем, яко перед своїм архіпастирем” [12, арк. 52–52 зв.]. Таке ставлення українських студентів теологічного факультету до

II. РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА

митрополита може пролити більше світла на мотиви Андрея (Шептицького) направляти найталановитіших семінаристів зі Львова саме до Інсбрука. Ймовірно, виховання молодих священників в ультрамонтанському дусі інсбруцьких теологів мало стати однією з основ практичної апробації ультрамонтанських поглядів самого митрополита, що найбільшою мірою проявились у його унійних планах стосовно прилучення християнського Сходу до Риму.

Вплив навчання в Інсбруку відчутний у всій публіцистичній спадщині Волянського, що охоплює близько 150 текстів: від коротких інформаційних заміток щодо поточних справ до ґрунтовних статей. Чимало з них написані в період перебування автора в столиці Тіролю. Він зазначає, що одного разу отримав в Інсбруку подяку від кількох галицьких священників за полеміку з “Ділом” [12, арк. 58 зв.].

Отже, ультрамонтанські нотки виразно присутні в багатьох текстах Волянського, насамперед присвячених ролі Церкви в житті суспільства і її взаєминам з державою і культурою [6; 7; 8]. Листи, написані Волянським до митрополита Андрея (Шептицького) протягом перебування в Інсбруку і зіставлення наведеної в них інформації з публіцистикою отця свідчать про вагомий вплив, який на його свідомість мав інтелектуальний клімат теологічного факультету Інсбруцького університету та єзуїтського конвікту при ньому. Саме тут утвердився ультрамонтанський світогляд Волянського, поєднаний з консервативним антимодернізмом. Персональні переживання, загальна атмосфера побуту й навчання, акцент у лекціях на догматику й традиційну схоластику на консервативному факультеті, приклад лекцій про соціальну активність душпастирів – усі ці аспекти підтверджують цю думку. Окрім цього, дослідження витоків ультрамонтанського світогляду останнього вказує на важливу роль митрополита Андрея (Шептицького), який, як мінімум у перші роки перебування в митрополичому сані, також прагнув втілити у життя окремі ідеї ультрамонтанства.

Ультрамонтанство в Галичині не мало шансів на суттєві успіхи з огляду на важливість національного питання як для польського, так і українського суспільства, а також через активне залучення католицького і греко-католицького кліру до відповідних політичних і культурних рухів. Утім, ідеї ультрамонтанства не пройшли повз ідейний клімат краю, продемонстрували причетність Галичини до загальноєвропейського інтелектуального простору. Вони, зокрема, становлять важливу сторінку історії Греко-католицької церкви й українського консерватизму, а їх подальше дослідження може доповнити існуючі уявлення про церковне й ідейне життя Галичини початку ХХ ст.

1. Ludwikowski R. R. Ultramontanizm galicyjski – rozwój ruchu i główne założenia doktryny // *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej*. Warszawa, 1981. T. XXVI. S. 99–116.
2. Ludwikowski R. R. Ultramontanizm a konserwatyzm polski XIX w. // *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego: prace z nauk politycznych*. 1978. Z. 11. S. 103–115.
3. Новий силябус // *Діло*. 1907. Ч. 175. 17 серп.

4. Zięba A. W sprawie genezy decyzji Romana Szeptyckiego o zmianie obrządku. Metropolita Andrzej Szeptycki: studia i materiały. Kraków, 1994. S. 43–64.
5. Волянський О. Про теологічний виділ в Інсбруці // Нива. 1907. Ч. 17. 1 верес.; Ч. 18. 15 верес.
6. Лехнюк Р. На порозі модерного світу: українські консервативні середовища в Галичині в першій чверті ХХ століття. Львів: Літопис, 2019. 392 с.
7. Лехнюк Р. Соціальні та політичні дилеми греко-католицького духовенства в Галичині на початку ХХ століття (у світлі публіцистичної спадщини о. Онуфрія Волянського) // Українознавчий альманах. Київ, 2015. Вип. 18. С. 181–185.
8. Лехнюк Р. Поняття “християнсько-католицького світогляду” в ідейно-політичних дискусіях Галичини початку ХХ ст. (на прикладі публіцистичної спадщини о. Онуфрія Волянського) // Держава і Церква в новітній історії України: зб. наук. ст. за матеріалами V Всеукр. наук. конф. “Держава і Церква в новітній історії України” (19–20 листоп. 2015 р.). Полтава, 2015. С. 296–304.
9. Глистюк Я. Політизація української молоді та реформи у Генеральній греко-католицькій духовній семінарії у Львові на початку ХХ ст. URL: http://www.timeandspace.lviv.ua/files/research/Hlystyiuk_seminary-reforms45868d4b53bbb.doc
10. Українські часописи Львова 1848–1939 рр.: іст.-бібліогр. дослідж.: у 3 т. / кер. проекту М. Романюк. Львів, 2002. Т. 2: 1901–1919 рр. Львів, 2002. 692 с.
11. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАУ, м. Львів). Ф. 451 (Греко-католицька богословська академія, м. Львів). Оп. 1. Спр. 104.
12. ЦДАУ, м. Львів. Ф. 358 (Андрей Шептицький). Оп. 2. Спр. 113.
13. О[тець] Онуфрій Волянський [некролог] // Нива. Львів, 1911. Ч. 13. 15 черв.
14. Глистюк Я. Від Бохенського до Боцяна: ректори Генеральної греко-католицької духовної семінарії у Львові (1848–1914) // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2003. Вип. 38. С. 148–169.
15. Шематизм всесечного кліру митрополітальної архідієцезії греко-католицької Львівської на рік 1906 р. Львів, 1907.
16. Волянський О. Апольоґетично-соціална діяльність руского душпастира в наших часах. Львів, 1908. 14 с.
17. Волянський О. “Голоси з кругів духовенства” // Нива. 1908. Ч. 11. 1 черв.
18. Ad maiorem Poloniae gloriam // Діло. 1908. Ч. 182. 14 (1) серп.

SUMMARY

Lekhniuk Roman

From the history of ultramontaniam in Galicia: the role of the University of Innsbruck in the formation of ideas and views of Onufriy Volyansky

Based on the epistolary and journalistic legacy of the Greek Catholic priest Onufriy Volyansky and on the example of his life the studies at the Faculty of Theology at the University of Innsbruck as one of the main ways of spreading of the ultramontaniam among the Greek Catholic clergy of Galicia in the early twentieth century are analyzed. It is noticed that although ultramontaniam as an ideological phenomenon was, first of all, widespread in the Roman Catholic Church, it also had an important impact on the ideological atmosphere within the Greek Catholic clergy and, in general, on Ukrainian society in Galicia. It is marked that ideas of Onufriy Volyansky were the most striking example of ultramontaniam among Ukrainian clergy in Galicia. It is highlighted that for the first time in Ukrainian historiography the impact of Innsbruck studies on Volyansky's worldview and, in general, examples

II. РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА

of ultramontanism in Ukrainian society of Galicia in the early twentieth century are investigated. It is shown that the example of Volyansky's impressions and experiences, the conservative and ultramontane nature of the Faculty of Theology at the University of Innsbruck, the selection of teaching staff and studying programs – all of that clearly demonstrated the key role of Innsbruck in forming of his ultramontane worldview. It is approved that the most notable was the impact of Catholic dogmatic studies (which received much less attention at the Greek Catholic Seminary in Lviv) and lectures on the social mission of the clergy in the modern age. It is summarized that comparison of Volyansky's letters and his press articles shows that social issues became the most popular topic in his future writings not only because of his own interests but also as a consequence of the unfavorable for the Greek Catholic clergy ideological atmosphere of the early twentieth century – a time of secularization and growing popularity of radical, often anti-church and anti-religious, movements. At the same time, the insurmountable obstacles that led to the failure of ultramontanism both among the Ukrainian and Polish clergy and societies in Galicia are defined. It is also added that a separate aspect of the studied topic is the role of Metropolitan Andrey Sheptytsky in spreading of this ideological trend among Ukrainian theology students, including Onufriy Volyansky.

Keywords: Onufriy Volyansky, the University of Innsbruck, ultramontanism, theology, social issue, Galicia, Andrey Sheptytsky